

Allmennmedisin

Ω **Kurs og andre læringsformer -
en oversikt**

Ω **Spesialitetskomiteen i allmennmedisin**

Oppdatert April 2014

INNLEDNING OG MÅLSETTING

Målene med kurs er å vedlikeholde og videreutvikle gammel kunnskap, tilføre ny kunnskap og endre adferd. Kurs skal stimulere til kvalitetssikring av praksis, og ivaretagelse av legens faglige fundament.

I møtet mellom leger på kurs oppstår gjerne nye relasjoner og dialoger. Samtalen mellom kollegene om driftsmåter, praktiske ferdigheter, problemløsning i møter med pasienter er for mange like lærerikt som kateterforelesninger.

NOEN DEFINISJONER

Definisjon av KURS

Et kurs kan arrangeres på to prinsipielt ulike måter:

1. Sammenhengende over en eller flere dager. Hver dag må inneholde minimum 6 undervisningstimer.
2. Undervisningsaktivitetene består av enkelte dager på minimum 3 undervisningstimer. De enkelte dagene må omhandle samme hovedtema når det dreier seg om et emnekurs og må avvikles ilt 12 måneder. Alle kursdager utlyses og søkes godkjent samlet.

Undervisningsopplegg på under 6 timer totalt godkjennes ikke som kurs.

Et kurs skal i prinsippet lyses ut slik at det er åpent for alle leger.

Definisjon av MØTESERIE

Serie med møter som arrangeres f.eks. i samarbeid mellom lokalsykehus og allmennlegene i området eller av en gruppe leger som inviterer til åpne møter for kolleger i området.

Møteseriens program skal forelegges *fylkets kurskomite* til godkjenning.

Hvert møte kan være fra 1 til og med 5 timer.

Tverrfaglige møter som har som målsetting å diskutere samarbeidsrutiner med andre faggrupper godkjennes ikke.

Det må være en møteleder/sekretær som fører presenslister og sender disse til kurskomiteen etter endt møteserie.

Man må ha deltatt i minimum 6 undervisningstimer ilt 12 mndr for å få godkjent timer i en møteserie.

Definisjon av SMÅGRUPPER (etterutdanningsgrupper)

Ved oppstart av en gruppe skal dette meldes til Medisinsk fagavdeling, Seksjon for utdanning, v/Ruth Skolseg. Skjema finnes på Dnlfs nettside
<https://legeforeningen.no/Emner/Spesialiteter/Allmennmedisin/Smagruppe/>

En gruppe av leger som kjører et møteprogram over en viss tid. Hvert møte kan vare fra 1 til og med 6 timer per dag. For å få en aktivitet godkjent som smågruppe, må gruppen ha hatt minimum tre møter og man må ha deltatt i minimum 6 timer per 12 mndr periode.

Gruppen skal ha en møteleder/sekretær som skal føre presenslister og dokumentere hvilke faglige temaer som er tatt opp. Presenslister og program sendes Legeforeningen en gang i året (eller ved behov) for godkjenning. Legeforeningen sender kursbevis for utdeling til deltakerne.

Gruppens medisinsk faglige program må ikke godkjennes på forhånd, men møter mellom ulike faggrupper for å diskutere samarbeidsrutiner overfor trygdekontor, fysioterapeuter, kiropraktor osv eller rene administrasjonsmøter, godkjennes ikke.

En gruppe må bestå av minst 3 allmennpraktiserende leger. Dersom det er mer enn tre deltakere kan også andre leger delta. Deltakerantallet i en gruppe bør ikke overstige 12 personer.

Sentralstyret vedtok 22. august 2001 at smågruppevirksomhet skal være totalt fri for medvirkning fra industrien på alle måter. Industrien kan ikke ha ettermøter, middag, heller ikke betale for lokaler etc.

Gruppen skal i hovedsak ta opp problemstillinger *i egen klinisk praksis* og det er således ikke behov for eksterne forelesere.

Det er kun *deltakelse* i en smågruppe som gir tellende poeng, evt innledningsforedrag som deltakere holder i sin gruppe vil ikke merittere som foredrag.

BEGREPER DET KAN VÆRE NYTTIG Å KJENNE

Kurs er en viktig del av spesialistutdanningen i allmennmedisin. Her vil vi forsøke å definere de viktigste begrepene som kan skape forvirring i regelverket.

- * Et kurs er på minimum 6 timer
- * En undervisningstime er 45 minutter(= 1 poeng)

EMNEKURS begrepet brukes i **videreutdanningen** (spesialistutdanningen). Emnekurs skal omhandle en fordypning eller en oversikt innen et spesifikt fagområde. Et emnekurs må være på minimum 15 undervisningstimer. Maksimum 30 timer godkjennes i hvert fagområde i videreutdanningen.

KLINISK EMNEKURS er et begrep som finnes i kravene til **etterutdanning** (resertifisering). Kliniske emnekurs skal omhandle diagnostikk og tiltak innenfor *et spesielt fagområde*.

Et klinisk emnekurs skal være på minimum 15 undervisningstimer. Kursene skal arrangeres uavhengig av hverandre - to småkurs som til sammen er 15 timer innenfor ett emne, kan **ikke** settes sammen til ett kurs.

Kliniske emnekurs godkjennes også i videreutdanningen (som emnekurs).

I vurdering av søknader skal man systematisk uttale seg om kurset er et klinisk emnekurs, og hvilket fagområde det kan teller innenfor. Et kurs på 15 timer som inneholder flere ulike kliniske emner, teller ikke som klinisk emnekurs.

Fra 1.1.2012 kreves kurs i akuttmedisin både i videre- og etterutdanningen.

Lenke til kursmal i akuttmedisin:

<http://www.legeforeningen.no/index.gan?id=145845&subid=0>

OBLIGATORISKE KURS i videreutdanningen til spesialiteten allmennmedisin er **de fire grunnkursene** (A, B, C og D), nettkurs i sakkyndighetsarbeid, nevnte akuttmedisinkurs og emnekurs.

Grunnkurs A og B (hhv EU-kurs 1 og 2) skal være på minimum 35 timer, mens grunnkurs C og D skal være på minimum 30 undervisningstimer. De teller også i etterutdanningen som valgfrie kurs.

VALGFRIE KURS er kurs som for eksempel inneholder mange tema, eller som på et eller annet vis faller utenfor de ovenstående begrepene (f.eks. mindre enn 15 timer). Av og til har komiteen til godkjenning store kurs som går over lang tid, for eksempel kognitiv terapi over 2 år. Et slikt kurs vil i utgangspunktet bli tellende svært mange poeng, men da legene skal sørge for bredde i sin utdanning kan man ikke fylle opp alle kurspoengene med ett slikt kurs. En har derfor i de fleste slike sammenhenger landet på en godkjenning med 30 poeng klinisk emnekurs og 30 poeng valgfrie kurs.

MØTESERIER kan gjennomføres over et semester eller flere. En møteserie kan avvikles av en legegruppe, i et distrikt, på et sykehus e.l. Deltakerne på en møteserie skal ikke være en fast etablert gruppe. Temavalgene er gjerne meget varierte fra møte til møte.

Forutsetningen for å få deltakelse i en møteserie godkjent tellende, er at man deltar i *minst 6 timer ila 12 måneder*.

Møteserien skal godkjennes av kurskomiteen i fylket.

Det skal føres presenslister og det skal være en møteansvarlig. Programmet skal godkjennes halv-/helårsvis, og det er viktig at møteseriene foregår i et kontinuum.

Møteleder utsteder kursbevis i henhold til presenslistene.

ANDRE AKTIVITETER SOM KAN GI VALGFRIE POENG

PRAKSISBESØK er obligatorisk med 20 poeng/2 dager både i videre- og etterutdanningen.

Det er bare i videreutdanningen det må være *gjensidig* - dvs at man både må motta et besøk av og gjøre et besøk med allmennpraktiserende kollega. Det trenger IKKE være samme kollega i begge besøkene.

Som valgfri aktivitet kan praksisbesøk godkjennes med inntil 80 poeng i videre- og etterutdanningen.

Man kan gjøre praksisbesøk sammen med en kollega innenfor *andre allmennmedisinske arbeidsområder*, for eksempel hos tilsynslege på alders- og sykehjem, helsestasjon etc.

Skjema for dokumentasjon av praksisbesøk finnes på Helsedirektoratets nettsider <http://www.helsedirektoratet.no/helsepersonell/spesialistgodkjenning/lege/Sider/allmennmedisin.aspx>

KOLLEGABASERT LÆRING En finner beskrivelse av dette i eget hefte i Dnlfs kvalitetssikringsserie.

PERSONLIG LÆREPLAN er en del av LEIF allmennmedisin og kan gi inntil 10 poeng. Nærmere beskrivelse

<http://www.helsedirektoratet.no/helsepersonell/spesialistgodkjenning/lege/Sider/allmennmedisin.aspx>

UNDERVISNINGSVIRKSOMHET

Forelesningsvirksomhet teller 4 poeng for hver forelesning a 20-45 minutter inntil 40 poeng i videre- og etterutdanningen. 90 minutters forelesning gir 8 poeng.

Forberedelser er ikke tellende. Dette er forelesning for leger og medisinstudenter IKKE sykepleiere eller annet helsepersonell. Forelesning/undervisning i lokale lag og foreninger teller heller ikke. Som dokumentasjon er det tilstrekkelig med program for det aktuelle kurset.

Presentasjon av abstract eller poster på kongresser (førsteforfatter) gir 20 poeng.

Praksislærervirksomhet/veiledning av turnuslege/veiledning i allmennmedisinsk forskning/veiledning av lege som skal ha veiledet tjeneste i henhold til forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon teller inntil 100 poeng i videre- og etterutdanningen.

Veiledning av turnuslege og i hh til EU-direktiv skal dokumenteres på fastsatt skjema (se lenken til Helsedirektoratets nettside) og gir maks 20 poeng per halvår.

Student utplassert i praksis/andre allmennmedisinske arbeidsområder gir 1 poeng per dag. Gruppeveiledning på institutt eller ute i praksis gir 1 poeng per time. Forelesning for studenter på instituttet gir 4 poeng per forelesning. Dokumentasjon for

praksislærervirksomhet og veiledet allmennmedisinsk forskning utstedes av vedkommende institutt/fakultet.

Gruppeveiledning av turnusleger gir ett poeng per dokumentert time – maks 20 poeng per halvår. Liste over aktiviteter/timer attesteres av fylkeslegen.

Veiledning av utenlandsk lege eller student utplassert gir ett poeng per dag, maks 20 poeng per halvår.

Sensorvirksomhet ved de medisinske fakultetene teller 1 poeng per 45 minutter inntil 60 poeng i videre- og etterutdanningen.

Dette er sensorvirksomhet for medisinske studenter - ikke annet helsepersonell.

Dokumentasjon utstedes av fakultetet.

Arbeid i kontrollkommisjon/abortnemnd/perinataalkomite kan telle med inntil 60 poeng i videre- og etterutdanningen.

Det gis 1 poeng per time a 60 minutter. Dokumentasjon for medgått tid må foreligge.

Det gis poeng for møtevirksomhet, tilsynsbesøk og evt saksbehandling av enkeltsaker.

Tjeneste ved ulike helserelaterte institusjoner

Dette skal være heltidsstillinger i institusjoner som bruker leger i sine stillinger som ”konsulenter”. Godkjennes med inntil 50 poeng.

Praksiskonsulentvirksomhet ved sykehus (inntil 120 poeng) er godkjent med 2poeng per arbeidsdag som valgfrie poeng i etterutdanningen. Antall arbeidsdager attesteres av ansvarlig ved sykehuset. Gis samme poeng for praksiskoordinator – dok av overlege eller kommuneoverlege (foretaket).

Tverrfaglig kvalitetsforbedringsgruppe/gjennomføring av kvalitetsforbedringsprosjekt ved legekantor (inntil 20 poeng) dokumenteres ved innsending av rapport/beskrivelse av prosjektet og angivelse av antall timer brukt til prosjektet.

Veiledet allmennmedisinsk forskning gir 40 poeng per måned inntil 120 poeng.

Emnet må være allmennmedisinsk relatert og forskningen skal foregå i lønnet stilling under veiledning.

ARRANGØRER AV KURS

Se Retningslinjer for godkjenning av kurs vedtatt av sentralstyret

<https://legeforeningen.no/Utdanning/Om-kursutdanning/retningslinjer-for-vurdering-av-kurs-i-relasjon-til-legers-videre-og-etterutdanning/>

Det vanligste problemet er kurs arrangert av den farmasøytiske industri. Tilbudene er mange, og faglig vurdert er også mange av disse kursene svært gode. Mange allmennpraktikere vil ha nytte av å delta også i slik aktivitet, både faglig og sosialt,

men slik kursdeltakelse gir ikke tellende poeng i videre- og etterutdanningen. Dette er et viktig punkt idet dette også er unikt for norsk allmennmedisin. Kolleger mange steder i verden må i stor grad basere seg på tilbud fra industrien. I Norge har allmennpraktikerne selv anledning til å styre sin faglige videre- og etterutdanning, faglig og økonomisk (fond 1 og 2) uavhengig av industrien. Spesialitetskomiteen har det synspunkt at denne unike muligheten er verd å ta vare på.

KURSGODKJENNING I ALLMENNMEDISIN

Fra 1. januar 2005 skal alle kurs *forhåndsgodkjennes* av spesialitetskomiteen (unntatt er kurs arrangert av spesialitetskomiteen, kurs som ikke er klart faglig medisinske, av mer generell karakter, samfunnsorienterte, kurs i ledelse, administrasjon, jus, etikk mm som godkjennes av sentralstyret).

Fylkenes kurskomiteer godkjenner møteserier i fylket samt strukturert hospitering på sykehus. Kurskomiteene godkjenner også lokale legegrupper som kursarrangør.

HVORDAN SØKE GODKJENNING AV KURS - HVORDAN SKAL SØKNADEN SE UT?

Det er utarbeidet et søknadsskjema som skal benyttes av alle. Dette finnes på Legeforeningens internettsider <https://legeforeningen.no/Om-Legeforeningen/Skjema/Kursarrangorer/>

Utfylt skjema vedlagt fullstendig kursprogram sendes Legeforeningens sekretariat.

SØKNAD OM GODKJENNING AV KURS

Søknad om faglig godkjenning og søknad om økonomisk støtte er to forskjellige ting. Man må først:

- a) søke om faglig godkjenning (før kurset avholdes!)
- b) når faglig godkjenning foreligger kan det søkes om refusjon av utgifter (Fond I)

Kurskomiteens sammensetning skal stå på søknaden med yrkestittel. Der allmennpraktikere er den primære målgruppe skal det være en allmennpraktiker i kurskomiteen.

Den som søker om godkjenning av kurs må angi målgruppe kurset er beregnet på. Allmennpraktikere må være en sentral målgruppe
I søknaden skal vedlegges program for kurset time for time.
Ved kurs arrangert i serie (f.eks. kveldskurs) må hver dag inneholde minst 3 undervisningstimer.

Dersom det ikke framgår av overskriften bør fagområdet kurset skal dekke angis. Det skal tas standpunkt til av søker om kurset søkes godkjent som ”klinisk emnekurs, emnekurs eller valgfritt kurs”.

Det skal stå hvem som er møteansvarlig/kursleder.

Hvor og når skal kurset avvikles?

Det skal bekreftes i søknaden at den farmasøytiske industri ikke er involvert i arrangementet faglig eller administrativt.

Kursavgift må angis (Dnlf har faste satser for dette)

Antall timer som søkes godkjent.

KURS I UTLANDET

Se sentralstyrets retningslinjer <https://legeforeningen.no/Utdanning/Om-kursutdanning/retningslinjer-for-vurdering-av-kurs-i-relasjon-til-legers-videre-og-etterutdanning/>

Kurs i utlandet kan telle i etterutdanningen etter forhåndssøknad.

Dersom firma betaler reise og opphold for et kurs i utlandet, vil dette imidlertid *ikke* gi tellende godkjenning. For deltakelse på kurs i utlandet *må søker bruke et fastsatt skjema* og attestere på at industrien ikke har sponset reise eller opphold.

ANDRE KURS SOM KAN GODKJENNES

Spesialitetskomiteen mottar årlig en rekke søknader fra andre organisasjoner, andre fagområder, ideelle organisasjoner.

Hva angår ideelle organisasjoner, godkjennes disse unntaksvis. En forutsetning er at de har lege i kurskomiteen og at de ikke mottar noen form for støtte fra industrien.

Kurssøknader fra andre fagområder (f.eks. samfunnsmedisin og arbeidsmedisin), godkjennes ofte med et antall timer som er mindre enn det ansøkte. Disse vurderingene gjøres på bakgrunn av hva som er relevant for spesialiteten i allmennmedisin.

TVERRFAGLIGE KURS

Tverrfaglige kurs vurderes enkeltvis i henhold til program og målgruppe.

Kurs med målgruppe f.eks. ”helsepersonell, ansatte i skoler og barnehager, ansatte på sosialkontor, politikere i kommunen”, kan ikke regne med å bli godkjent.

Med en så bred målgruppe må nivået på det faglige stoffet nødvendigvis legges ganske generelt og ha et innhold som det må forventes at allmennpraktikeren skal beherske fra før.

Svarene på slike søknader blir ofte ”Dette er nyttig for de aktuelle legene, men må sees på som en del av arbeidet. Vi kan ikke se at det kan gi tellende timer til spesialiteten allmennmedisin.”

KURS I GRENSELANDET

Dette kan være kurs som omhandler alternativ medisin, det kan være kurs fra diverse foreninger/lag som f.eks. Norsk antroposofisk forening, kurs som angår spesielle behandlingsmetoder innen psykiatrien - i det hele tatt kurs som beveger seg i et for de fleste allmennpraktikere noe ukjent land.

Disse er vanskelige å bedømme faglig; når det gjelder interesseforeninger osv er det relativt lett å avslå i henhold til regelverket.

Noe av det kan være lett å avslå, annet må vi ta til etterretning og se at det er nytt å hente i andre fagområder. For at vurderingen skal bli riktigst mulig, er det viktig at søknaden inneholder greie presentasjoner av hva kurset inneholder.

KURSAVVIKLING

For alle kurs, uansett type, gjelder at kurset skal ha en kursansvarlig.

Kursansvarlig(e) har ansvaret for praktisk gjennomføring av kurset, føring av presenslister og utstedelse av kursbevis.

Kursbeviset bør inneholde:

- kursets tema
- antall timer deltaker har vært tilstede under kurset
- hva det aktuelle kurset er godkjent som (emnekurs, klinisk emnekurs, valgfrie kurs)

DEN FARMASØYTISKE INDUSTRI

I henhold til regelverket skal industrien ikke delta på noen måte for kurs i Norge, kfr sentralstyrets retningslinjer.

ETTERORD

Denne oversikten fra ”kursjungelen” er et forsøk på å rydde opp og klargjøre. Forhåpentlig har vi oppnådd hensikten. En viktig målsetning er også å fokusere på at utdanningen vår er en prosess fra medisinsk embetseksamen til pensjonsalder - og at dette per se er en utfordring.

Spesialitetskomiteen vil revidere denne veiledningen fortløpende.